

Petindvajsetletnica Leona XIII.

Dne 20. februarja t. l. je preteklo petindvajset let, odkar nosi Leon XIII. svoje slavno ime kot poglavar katoliške cerkve, kot oče narodov in namestnik Kristusov na zemlji.

Bilo je dne 18. februarja l. 1878, enajst dni po smrti Pija IX. Zbralo se v konklave 61 kardinalov. Manjkali so samo trije: dva sta bila bolna, in eden ni mogel priti iz daljne Amerike. Pri prvem skrutiniju dne 19. februarja je dobil kardinal Joahim Pecci 23 glasov, pri drugem 38; dne 20. februarja so volili iznova, in Pecci je dobil 44 glasov, torej nad dve tretjini oddanih glasov, in je bil torej izvoljen za papeža.

Kako je bilo kardinalu Pecciju pri srcu, ko so ga volili za papeža, nam popisuje kardinal Donnet, nadškof bordeauški, kateri je sedel v konklavu blizu njega.

„Ko je videl Pecci“, pravi Donnet, „da njegovo ime vedno večkrat prihaja iz urne, in da že vsi pravijo, da bo on prihodnji naslednik svetega Petra, sta se mu utrnili dve veliki solzi, roka se mu je začela tresti in pero mu je padlo iz roke na tla. Jaz sem mu pobral pero in ko mu ga podam, rečem: Pogum! Saj se tu ne gre za Vas, ampak za sveto cerkev in bodočnost sveta. On je molčal in oči povzdignil proti nebu.“

Pecci si je takoj po izvolitvi izbral ime Leon XIII. Pred Vatikanom je stalo obilo ljudstva, ki je čakalo izida volitve. Kardinal Caterini je stopil na zunanjo „loggio“ vatikansko in naznanil svetu novega papeža: „Habemus Pontificem eminentissimum et reverendissimum Dominum Joachim Pecci, qui sibi nomen imposuit Leonis XIII.“ (Imamo papeža, prevzvišenega in presvetlega gospoda Joachima Peccija, ki si je dal ime Leon XIII.) Zdaj se okno na loggiji široko odpre, in s križem v roki, obdan od kardinalov in škofov, se prikaže belo oblečen starček. Ljudstvo poklekne, in tiho sprejme prvi blagoslov od Leona. Nato pa zabučni glasno iz stoterih grl: „Živel Leon, živel papež!“ Zvonovi vseh cerkvâ začno zvoniti in vesela novica se bliskoma razširi po vsem svetu.

Enajst dni pozneje, namreč tretjega marca istega leta, so v sikstinski kapeli slovesno kronali novega papeža. Pri vhodu papežev kapelan trikrat zapali košček sukna ter se prikloni papežu in slednjič za-

poje: „Sancte Pater, sic transit gloria mundi!“ (Sveti oče, tako mineva slava sveta.) Po sveti maši, katero peva novi papež, se vrši kronanje. Ko mu dá dekan kardinalskega kolegija na glavo tiaro, mu reče: „Sprejmi tiaro, venčano s tremi kronami, da boš znal biti oče kraljev in vladarjev, pastir vsemu svetu in namestnik Jezusa Kristusa, Gospoda našega!“ —

Letošnje počitnice bodo tudi Slovenci slovesno praznovali papeževo petindvajsetletnico, posebno z evharističnimi slavnostmi. Delavski stanovi ga hočejo proslaviti zaradi njegovih zaslug za krščansko-socialno reformo človeške družbe, mi pa se hvaležno klanjamo sivolasemu starčku na prestolu sv. Petra, kateri je z besedo in z dejanjem povzdignil katoliško znanstvo in leposlovje ter navdušeno poziva katoličane, naj stopijo v vseh strokah pravega duševnega napredka pogumno na čelo novemu razvoju, boreč se za resnico in pravico v blagor človeštvu in v čast Vsevečnemu!

Izvirnik slike „Smrt svete Uršule“ (str. 392.) je v stranskem oltarju uršulinske cerkve v Ljubljani. Slikal jo je Valentin Mencinger, eden naših najznamenitejših domačih slikarskih talentov. Kje in kdaj je bil rojen in kje se je izobraževal, nam ni znano. Kolikor se dá sklepati iz njegovih umetniških del, je bil učenec italijanskih mojstrov. Med leti 1740—1760 je stal na vrhuncu svojega umetniškega delovanja. Ponajveč je ustvarjal velike, krasne oltarne slike, ki dičijo mnogo kranjskih cerkvâ; že v uršulinski cerkvi v Ljubljani so tri oltarne slike Mencingerjevo delo.

Umrl je v Ljubljani in pokopali so ga v rakev tedanje kapucinske cerkve. Sveto Uršulo uprizarja

umetnik v onem trenutku, ko je smrtonosna pušica zadela njeno deviško srce. Dva angela podpirata mrtvo truplo: angel na desnici ob komolcu, angel na levici pa drži roko svetnice, ter se, nežno podpirajoč nagnjeno glavo, lahko nagiblje k njej. Nad to trojico se prikaže skupina angelov s palmo in zmagovalnim vencem. S simboličnega trikotnika lijó žarki na spodnjo skupino, zlasti na mučenico, ki je najčarobnejša prikazen in središče cele slike. Gornostaj, bager in zlato pričajo o kraljevem pokolenju slavne junakinje. Pušica ji tiči v junaških prsih in smrtna senca ji je že legla na deviški obraz, a vendar je vrtan potezam mir, vdanost in sreča duše, ki je že pohitela k svojemu Bogu. S posebno spretnostjo je umetnik zabranil, da smrt ni vzela postavi lepote in miline. V koloritu ne opazujemo onega praznega iskanja efektov, ki sili pri mnogih novodobnih slikarjih tako neprijetno v ospredje; kar namerava upodobiti, izraža preprosto, a resnično. Postavi obeh angelov sta krepki, podoba sv. Uršule pa ima nekaj vzvišenega. Razsvetljava prihaja od zgoraj in je po celi sliki prijetno razdeljena. Večji senčni oddelki tvorijo sliki okvir, izvzemši gornji levi kot. S. I.

Nad prepadom ob skalah visi naš drzni hribolazec str. 457. Izvabilo ga je vroče podnebje vun iz vročih, soparnih mestnih ulic, vun v prosto prirodo, na visoke gore, kjer nimaš nikogar nad seboj, kakor drznega orla in sinje božje nebo. Tam se razširijo stisnjene prsi, tam se zbistri oko, tam se razbremenijo srce težkih skrbi in duh začne svobodno in čilo misliti. A če greš v gore, bodi previden! Vprašaj izkušenega hribolazca za svèt, in vzemi seboj paznega vodnika, če le moreš takega, ki ima od okrajnega glavarstva izpričevalo, da je sposoben in vesten! Potem si pa zapomni še to! Kovane čevlje na nogo! Pa ne takih, ki imajo le nekaj gladkih žebličev! Taki so še bolj nevarni, in ž njimi zdrsrneš, da sam ne veš kdaj, ampak pravilno hribovsko kovane, težke čevlje si omisli! Nogavice imej debele, volnene, ne tankih! V njih mora biti noga na mehkem, in zračne morajo biti, da se noga preveč ne potí. Kratke lodnove hlače si obleci in „rukzaka“ ne pozabi! V njem imej domačo lekarnico s potrebnimi obliži in obvezami! Saj ne veš, kaj se ti vse primeri! Zemljevida ne pozabi, pred vsem pa se oboroži z dolgo, spodaj dobro okovano palico! Ta te bo rešila iz največje nevarnosti. In kadar pojdeš nad prepadom, opiraj palico v stran z obema rokama, pa ne na ono stran, kjer je prepad, ker drugače si kmalu spodaj! Tudi gorsko sekirico ti priporočamo, da si sekaš stopnice v led. In če se izgubiš v skalovju, izkušaj privabiti rešitelje z gorskim znamenjem: Šestkrat na minuto zapiskaj, kar le moreš, potem eno minuto počakaj, in ko se izgubi jek v gorovju, piskaj zopet! In če se ti kdo oglasi, pa sukno sleci, jo priveži na palico in mahaj ž njo, da te opazijo!

Če se ti v glavi vrti, pa rajši ne pojdi na strme vrhe, ampak si jih od spodaj ogleduj! —

Podobar Andrej Rovšek. Med našimi domačimi podobarji je na glasu g. Andrej Rovšek. V Ljubljani se je naselil l. 1894. in je izgotovil od tega časa enajst velikih in petnajst stranskih oltarjev, štiri prižnice in štiri križeve pote. Njegovo delo so veliki oltarji v cerkvi sv. Rozalije v Krškem na Pšati, na Sveti gori pri Vačah, v Lučah (župnije Žaline), v Dolu, Ajdovcu, Žirovnici, Ambrusu, v Dobu, v Stožicah in pri frančiškankah v Ljubljani. Štirje njegovi stranski oltarji so v Šmartnem pod Šmarno goro, po dva v cerkvi svete Rozalije v Krškem, Zaplani, Logatcu in na Ježici, po eden v Podgradu (Mehovo), na Pšati in v Stožicah. Njegove prižnice so v Litiji, v Dobu, v Krškem, v Stožicah, križevi poti pa v Litiji, v Kamni gorici, pri uršulinkah v Ljubljani in na Ježici. Krstilne omare je izdelal za Peče, Luče, Št. Peter na Krasu, Trnovo v Ljubljani, Postojno in Žalino. Izdelal je tudi podobe za glavni in za stranska oltarja v Vodica, podobo presv. Srca Jezusovega in izpovednico v Križankah. Zdaj izdeluje za Križanke dva kipa, majhen oltarček, dva stranska oltarja za Jurno vas, velika oltarja za Mirno in Rova; za poslednjo cerkev izdeluje tudi dva stranska oltarja in prižnico. Mnogo oltarjev je prenovil, na primer v Dobropolju, v Preski itd. Od njega imamo tudi različne večje in manjše kipe.

Slovenska stenografija. V „Stenografu“, „glasilu hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu“, priobčuje prof. Stanko Mikolić „Slovensko stenografijo“, ki jo je po Gabelsbergerjevem zistemu sestavil nadučitelj France Hafner. Slovenske stenografije se je prošlo leto na štirih zavodih učilo 70 dijakov.

Domača umetnost. K i n e m a t o g r a f i č n e predstave prireja v Gorici fotograf g. A. Jerkič. — G. A. J e b a č i n je naslikal v cerkvi v Stožicah pri Ježici 9 slik na stropu in na stenah.

Ferdo Livadić. Dne 19. majnika so odkrili Hrvatje v Samoboru spominsko ploščo skladatelju hrvaške budnice „Još Hrvatska ni propala“, te pesmi, katera kakor poljska himna „Jeszcze Polska nie zginęła“ dviga zapuščeni narod k novemu pogumu v težkih borbah za obstanek. Ferdo Livadić je bil rojen v Celju, v našem slovenskem Štajerju, dne 30. maja l. 1798. Oče mu je bil sodni pristav. V Samobor se je preselil l. 1809., kjer je podedoval posestvo po teti. V Zagrebu se je učil glasbe pri nekem Böhmju. V Gradcu pa se je učil pravoslovja in izpopolnjeval v glasbi pri skladatelju Hüttenbrennerju, ki je bil goreč častivec Beethovenov. Ko se je vrnil Livadić v Samobor, je postala njegova hiša zbirališče najvnetejših domoljubov; tudi Gaj je rad prihajal iz Zagreba v